

EWANGELIE

Z KOMENTARZEM DUSZPASTERSKIM

Tadeusz Loska SJ

Wydawnictwo WAM
Kraków 2009

PROWADZENIE

Trzymasz w rękach specjalne opracowanie czterech Ewangelii z komentarzami i wprowadzeniami. Całość poprzedza zarys historycznych dziejów Palestyny i archeologii Nowego Testamentu pt. „Palestyna – kraj Jezusa”.

Św. Marek w swojej Ewangelii zadaje pytanie: **Kim On jest?**¹. Kim jest Jezus?! Odpowiadając na to pytanie, czterej Ewangelisci – każdy na swój sposób – przekazują nam wiarę pierwotnego Kościoła w wielką tajemnicę:

*jest nią Chrystus pośród nas – nadzieja chwały*².

To tajemnica zbawienia ogarniająca wszystkie narody świata, sięgająca daleko wstecz do samych korzeni wieczności, albowiem od wieków była ona ukryta w samym Bogu, zanim ją nam objawił. To tajemnica przepaści grzechu i śmierci, z której Bóg nas wydobył. To wreszcie tajemnica przeznaczenia nas, abyśmy razem z Chrystusem, Panem świata i Głową Kościoła, wysoko królowali ponad wszelkimi mocami i władzami. To niezgłębiona tajemnica miłości Boga, która objawiła się nam w Jezusie Chrystusie³.

Gdy będziesz czytał jedną Ewangelie po drugiej to tak, jakbyś wchodził na ten sam szczyt, ale nową drogą. Każdy z Ewangelistów roztacza nowe perspektywy, nowe widoki, zaskakuje nowymi tajemnicami, których – idąc pierwszą drogą – nawet nie przeczuwałeś.

Biorąc do ręki Ewangelie pamiętaj, iż Bóg Tobie zadaje to samo pytanie:

– Kim jest dla ciebie Jezus?

Jest to najważniejsze pytanie, jakie Bóg zadaje człowiekowi. Musimy na nie odpowiedzieć całym swym życiem. Od tego bowiem zależy nasze wieczne zbawienie. Najpierw musimy jednak Jezusa poznać nie tylko umysłem, ale i sercem. Znajomość Jezusa, o jakiej mówią Ewangelie, to nie tylko zasób wiedzy o Jego

¹ Mk 4, 41; por. 1, 24.27.34; 2, 7.

² Kol 1, 26.

³ Por. Ef 3, 14-21.

życiu, działalności i nauce, ale to przede wszystkim wiara, umiłowanie Jezusa i życie zgodne z Jego przykazaniami.

Takie poznanie Jezusa jest równoznaczne ze zbawieniem. Sam Jezus powiedział: „**A to jest życie wieczne: aby znali Ciebie, jedyne, prawdziwego Boga, oraz Tego, którego posłałeś, Jezusa Chrystusa**”⁴.

Aby w ten sposób poznać Jezusa, musimy sięgnąć do Ewangelii. Jest ona bowiem głównym i najważniejszym świadectwem życia i nauki Jezusa Chrystusa, naszego Zbawiciela.

Wiele się już o Nim dowiedziałeś i znasz Ewangelię. Z pewnością czytałeś jej wyjątki, słyszysz ją na katechezie i w Kościele. Ale to wciąż za mało. Chodzi o to, byś samodzielnie spróbował czytać i rozważać Pismo Święte. Niniejsze opracowanie czterech Ewangelii zostało wydane z myślą o Tobie, abyś lepiej poznał Jezusa. Musisz się jednak odważyć na wyższy i trudniejszy stopień czytania Pisma Świętego. Może Ci to ułatwić niniejsza książka, którą wzięłeś do ręki. Znajdziesz w niej:

ZAGADNIENIA WSTĘPNE DO EWANGELII

Z bardzo licznych zagadnień związanych z Ewangelią zostały wybrane najważniejsze i ułożone w pewną zamkniętą całość. Najpierw dowiesz się o Ewangeliistach i ich dziełach (cz. I), następnie poznasz, kim jest według nich Jezus (cz. II) i wreszcie, jakie podaje On wskazania i pouczenia dla naszego życia chrześcijańskiego (cz. III).

UWAGI O MODLITWIE BIBLIJNEJ

Ewangelia jest słowem Bożym skierowanym do wszystkich ludzi i każdego człowieka. Nie można jej zatem czytać tak, jak pozostałe książki. Należy ją rozważać, odpowiadać Bogu, nawiązać z Nim rozmowę, czyli modlić się. W uwagach o modlitwie biblijnej znajdziesz krótkie wyjaśnienia, w jaki sposób czytanie Ewangelii może zamienić się w modlitwę. Podane są tam stopnie, według których powinna rozwijać się modlitwa: od lektury poprzez modlitwę do kontemplacji.

TEKST EWANGELII

Teksty z Ewangelii oraz zamieszczone w DODATKU wybrane cytaty z Pisma Świętego przytaczam za trzecim wydaniem Biblii Tysiąclecia (Poznań 1980). W kilku przypadkach wykorzystano inne wydania Pisma św., m.in. „Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu” w przekładzie Jakuba Wujka (Kraków 1962).

⁴ J 17, 3.

Tekst każdej Ewangelii został tak opracowany, aby Ci ułatwić jego uważne czytanie i rozważanie. Zwróć uwagę na podział Ewangelii, tytuły i podtytuły. Zawierają one już pewien komentarz, mają charakter wyjaśnienia poszczególnych tekstów Ewangelii.

Są trzy rodzaje tytułów. Wielkość ich czcionek wskazuje, które są główne, a które podporządkowane. W ten sposób możesz się zorientować, że kilka perykop stanowi większą całość. Gdy zrozumiesz wymowę jakiegoś tekstu, spróbuj ją jeszcze raz rozważyć, ale tym razem w szerszym kontekście. Dobrze znany Ci tekst odkryje przed Tobą głębszą treść. I tak na przykład, znane Ci są przypowieści o zaginionej owcy, zgubionej drachmie lub synu marnotrawnym. Wszystkie trzy stanowią pewną całość i dlatego trzeba je przeczytać i rozważyć jako jedno opowiadanie⁵. Jest ono odpowiedzią Jezusa na zarzut faryzeuszy i uczonych w Piśmie, że jada z grzesznikami i celnikami. Jezus poucza ich o wielkim miłosierdziu Bożym.

KOMENTARZ DO EWANGELII

Z tekstem Ewangelii ściśle związany jest komentarz, w którym zostały wyjaśnione wszystkie perykopy. Oprócz tego znajdziesz w nim wprowadzenie do większych całości zawierających kilka perykop.

W komentarzach do trzech pierwszych Ewangelii zdarza się, że są odnośniki (sigle) do tekstu Ewangelii – ale bez komentarza. Na przykład w komentarzu do Mt **14, 1-12** są tylko odnośniki do dwóch pozostałych Ewangelii synoptycznych: Por. Mk 6, 14-29; Łk 9, 7-9. Tam znajdziesz brakujący w tym miejscu komentarz do danej perykopy.

DODATEK

Niektóre tematy zostały tylko zasygnalizowane w tekście, a rozwinięte lub uzupełnione w DODATKU pod wskazanym numerem (*patrz*: tekst nr ...). Dotyczy to także odniesień do Pisma Świętego. Stary i Nowy Testament stanowią jedną organiczną całość: natchnioną Księgę Objawienia, w której „Nowy Testament ukryty jest w Starym Testamencie, a Stary w Nowym znajduje wyjaśnienie”⁶. Nie można w pełni zrozumieć Ewangelii bez znajomości ksiąg Starego Testamentu. W odpowiednich miejscach KOMENTARZA znajdziesz odsyłacze do tekstu Pisma Świętego, który należy przeczytać. Kilka tekstów pochodzi z innych źródeł. Wyjaśniają one, pogłębiają lub poszerzają treści zawarte w omawianych perykopach ewangelicznych.

⁵ Łk 15.

⁶ KO, 16.

WYKAZ SKRÓTÓW KSIĄG STAREGO I NOWEGO TESTAMENTU

W niniejszym opracowaniu są nie tylko cytowane lub omówione różne teksty biblijne, ale znajdziesz w nim liczne odnośniki do ksiąg Pisma Świętego. Byłoby wskazane, abyś znalazł w swojej Biblii zaznaczony tekst i przeczytał go. W ten sposób będziesz mógł lepiej poznać całe Pismo Święte.

SŁOWNIK

Znajdziesz w nim wyjaśnione trudniejsze słowa, pojęcia i nazwy występujące w samej Ewangelii, w zagadnieniach wstępnych i w komentarzach.

UWAGI PRAKTYCZNE

Nie będzie już dane żadnemu człowiekowi napisać księgi, która by przewyższyła Ewangelię. Na ziemi nie powstało ani nie powstanie żadne dzieło ponad Ewangelię. Nie tylko z tej racji, że jest ona księgą natchnioną, której pierwszym Autorem jest sam Bóg, ale również dlatego, że jej autorzy, Ewangelisci, wzniesli się na takie szczyty intelektualne, duchowe i literackie, na jakie żaden z autorów w ciągu wieków wnieść się nie potrafił – i nie potrafi. Odnosi się to przede wszystkim do św. Jana. Pismo Święte nie tylko zawiera, ale jest słowem Bożym, dlatego tekst ewangeliczny przewyższa swoją rangą każde słowo autora. Jeżeli uważnie przeczytasz niniejsze opracowanie czterech Ewangelii, przyznasz mi rację.

Duchowych głębin, zawartych w Ewangeliach, nie da się ludzkim językiem ani opisać, ani wytłumaczyć. Można je tylko zasygnalizować – wskazać. Z tego faktu wynika cały układ książki i graficznie bardzo zróżnicowany tekst: wcięcia, wytłuszczenia, odnośniki i odsyłacze. Nie zniechęcaj się taką niekonwencjonalną szatą graficzną.

Już to samo nie pozwala książki, którą trzymasz w ręce, czytać jak powieści czy czasopisma. Jej tekst wymaga wielkiego wysiłku intelektualnego i duchowego. Na początku można ją tylko przerzucić lub przeczytać pobieżnie – a potem poszczególne partie, rozdziały czy podrozdziały czytamy uważnie, studiujemy, rozważamy i kontemplujemy.

Może ona być pomocna dla księży w przygotowaniu homilii, kazań i konferencji, dla prowadzących różne grupy i wspólnoty w przygotowaniu spotkań biblijnych, dzieleniu się Dobrą Nowiną itp.

Dla tych ostatnich bardzo pożyteczny może być krótki zarys hermeneutyki biblijnej, tzn. krótkie omówienie zasad i kryteriów, od których zależy właściwe rozumienie i wyjaśnianie Pisma Świętego w Kościele, pt. „Hermeneutyka wiary”. Znajdziesz go na końcu Ewangelii św. Jana.

Niniejsze opracowanie Ewangelii służy jednemu celowi: abyś doszedł do poznania Jezusa Chrystusa, o którym św. Paweł mówi, że stanowi najwyższą war-

tość⁷. Niech słowo Boże się szerzy i będzie wystawione⁸, a skarby Objawienia niech napełniają serca ludzkie⁹. Taka znajomość Pisma Świętego pomoże Ci w owocniejszym uczestniczeniu w liturgii, a zwłaszcza w Mszy św.

Swoją modlitwę, wiarę i całe życie pogłębisz o tyle, o ile poznasz Jezusa Chrystusa. Każdego, kto głębiej wnika w Pismo Święte, powoli ogarnia nie tylko zachwyty, ale rodzi się w nim lęk. Wielkość i świętość Jezusa, Jego przykazania i wymagania mogą budzić obawy, a nawet święty lęk. Równocześnie jednak Jezus przyciąga swą dobrocią, prostotą i pokorą. Jego ludzka i Boża miłość olśniewa nas, a zarazem onieśmiela. I tak powinno być: święta bojaźń, szacunek i podziw łączyć się winny z miłością, oddaniem i zaufaniem.

G. Janouch zadał F. Kafce, sławnemu pisarzowi, pytanie:

– A Chrystus?

F. Kafka pochylił głowę i odpowiedział:

– To jest przepaść wypełniona światłem. Człowiek musi zamknąć oczy, aby się w nią nie stoczyć.

Ty nie zamykaj oczu. Miej odwagę szeroko je otworzyć. A przede wszystkim otwórz swe serce. Zaufaj Kościołowi, w którym działa Duch Święty. Czerpiąc siłę i odwagę z wiary, daj się Mu wprowadzić w to światło. Jezus jest rzeczywiście *światłością prawdziwą, która oświeca każdego człowieka*¹⁰ – również i Ciebie.

⁷ Flp 3, 8.

⁸ 2 Tes 3, 1.

⁹ KO, 26.

¹⁰ J 1, 9.